

Lese- og skriveplan - Brekkåsen skole

Innhold

DEL I Felles retningslinjer om lesing og skriving

- A. Målområder
- B. Samarbeid hjem – skole
- C. Forsterket opplæring
- D. Kartlegging
- E. Felles tiltak
- F. Bruk av mediateket
- G. Kompetanseutvikling
- H. Overganger
- I. Vurdering av planen
- J. Vedlegg/ressursbank

DEL II Mål – tiltak – metodikk på trinn

*Gjennom bøkene blir jeg tusen mennesker,
men forblir likevel meg selv. C. S. Lewis*

DEL I Felles retningslinjer om lesing og skriving

A. Målområder 2015 – 2016 **Må utarbeides nye!!**

Målområde 1 Leseresultat på 5. og 8. trinn	Målområde 2 Intensive lesekurs	Målområde 3 Vurdering av planen	Målområde 4 Motivasjon for lesing og skriving
Nasjonale prøver i lesing skal være over det nasjonale snittet (felles mål for Melhusskolen)	Utvikle og prøve ut intensive lesekurs (nivå 2). Innhold, organisering, voksenressurs, med mer.	Innarbeide rutiner for vurdering/rullering av <i>Plan for lesing-/og skriving</i>	Ta i bruk ulike lese-/og skrivestimulerende tiltak på alle trinn. Dele erfaringer – vurder. Se idebank.

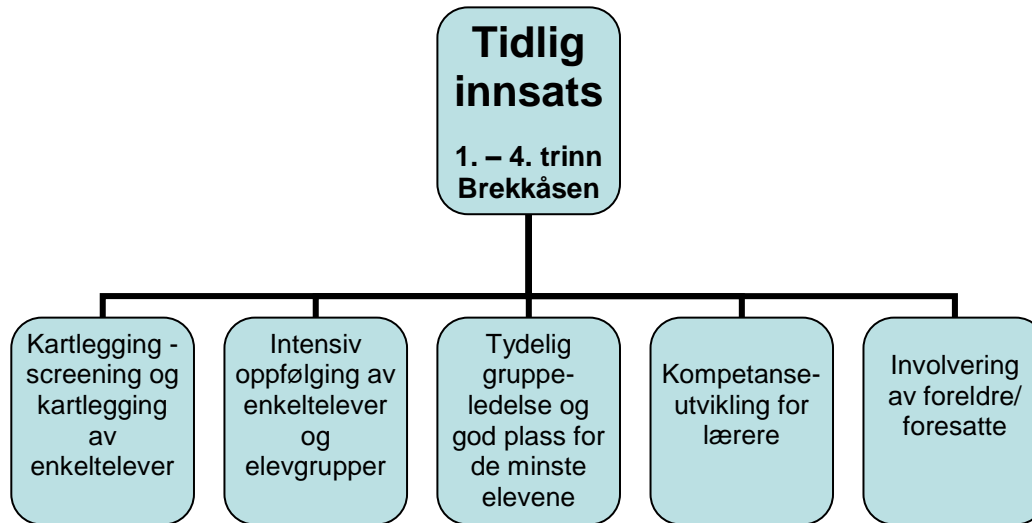
Forslag nye målområder:

- Kartleggingsverktøy; Vurdere og velge ut hensiktsmessige kartleggingsverktøy i lesing og skriving. Integrere disse i VOKAL.
- Foreldresamarbeidet (ØHP 15-18); konkretisere
- Å skrive seg til lesing. Bruk av data i begynneropplæringen.
- Noe med skriving i alle fag??

B. Samarbeid hjem – skole

- Veil. ift lesing og skriving
- Info på foreldremøter og utviklingssamtaler (individuelle tilpasninger)
- Motivasjon for lesing: skjønnlitteratur og faglitteratur, tabeller, digitale tekster, mm. Legge til rette for gode leseopplevelser.
- Lese kort m/veiledning gjennomgås - forpliktelse

C. Forsterket opplæring

- Styrking i norsk og matte
- Styrking i lesing og regning på 1. og 2. trinn. Ekstra styrking før jul på 2. trinn og etter jul på 1. trinn
- Intensive lesekurs m/skriving på 3. og 4. trinn
- Lesegym på 3. og 4. trinn

D. Kartlegging

- Se egen oversikt over kartlegginger i alle fag; Skolevurderingssystemet!

NIVÅ 1

1. trinn	2. trinn	3. trinn	4. trinn	5. trinn	6. trinn	7. trinn
Obligatorisk kartl. Bokstavtest KTI Språklig bevissth. (Haugstad) Carlsten (vår)?	Obligatorisk kartl. Carlsten Bokstavtest Mini SL 1 og 2?	Obligatorisk kartl. Arbeid med ord Ordkjedetest	Arbeid med ord Ordkjedetest Setningsleseprøve?	Arbeid med ord Ordkjedetest Setningsleseprøve? Nasjonal prøve	Arbeid med ord Ordkjedetest Setningsleseprøve?	Arbeid med ord Ordkjedetest Setningsleseprøve?

Gjennomføring og oppfølging: Faglærer. Drøftes med kontaktlærer(e) på trinn, på team og med spes.ped.koordinator ved behov. Andre kartlegginger vurderes – spesielt nå som *Arbeid med ord* ikke lenger er obligatorisk. Kartleggeren på 5. – 7. trinn? Kartleggingen følges opp på *samtalen om elever på trinn* to ganger pr år.

NIVÅ 2

- Type test: Dynamisk kartlegging. Vi benytter testen *Språk 6-16* om ikke annet er anbefalt av PPT.
- Gjennomføring og oppfølging: Den læreren som skal følge opp resultatene av testen skal gjennomføre kartleggingen. Lærer kan få hjelp til tolkning og forslag til tiltak av spes.ped. koordinator/PPT. Leselekslærer kan evt gjennomføre denne kartleggingen.

E. Felles tiltak

- **Lesekort:** Lesekort m/veiledning (info til elever, assistenter og foresatte) brukes på alle trinn. Behov på 7. trinn vurderes. Se vedlegg til planen.
- **Lesestrategier:** Følge opp arbeidet med lesing av fagtekst – lesestrategier (ressurser samlet på It`s I).
- **Digital kompetanse:** Lære elevene å utnytte internett og bruke pc på en konstruktiv og kritisk måte når det gjelder lesing og skriving
- **Formtegnig:** Brukes ukentlig på alle trinn (evt fom 2. trinn). Se egen omtale med bakgrunn, hensikt og praktisk gjennomføring her: *Planl.../Ulik metodikk/Steinerped...*
- **Lesegym:** Tilbud som vurderes for enkeltelever en økt pr uke. Se egen omtale om hensikt, organisering, målgruppe, innhold, mm: *Planl.../Skolefag.../Norsk/Lesegym.*
- **Intensivt lesekurs:** Tilbud som vurderes for enkeltelever. Er bygd på modell på 3. nivå (jf Vigdis Refsdal). Se omtale og opplegg her: *Planl.../Skolefag.../Norsk/Intensive lesekurs.*
- **Ekstra lese-/og skrivetrening** ved behov.
- Leselystaksjonen
- Markere **Verdens bokdag** 23. april

F. Bruk av mediateket

- Videreutvikle bruk av mediateket (innkjøp av skjønn-/og faglitteratur, tiltak knyttet til lesemotivasjon, lage temautstillinger, bibliotekmedarbeiderne leser for de små, med mer)
- Bruke bibliotekstatistikk

G. Kompetanseutvikling

- Se tiltak i kompetanseplan
- Dele praksiseksempler på team-/og fellesmøter (jf tiltak/metodikk del II)
- Aktivt bruk av ressurser på *Lesesenterets* og *Skrivesenterets* nettsider
- Utnytte faglige ressurser knyttet til forsterket opplæring, den første og andre leseopplæringen, lesestrategier, mm lagret på It`s I
(*Planlegging og utvikling/Skolefag/Norsk/...*)
- Lærerbiblioteket; lese og dele faglitteratur

H. Overganger

Hva med TRAS?

I. Vurdering og rullering av planen

- Vurdering og nødvendig oppdatering av del II + praktiske eksempler før sommerferien (først trinn – så felles)
- Vurdering og nødvendig oppdatering av del I på høsten
- Tilsyn ift planen 09.03.12
- Rapportering ift målområder til skoleeier 2013
- Samtaler om elever på trinn to ganger pr. år

J. Vedlegg/ressursbank

- Idebank
- Lese kort (Bygg og Havre)

1. trinn – Lydlæreåret

Målområder	Tiltak	Læremidler/metodikk
<i>Stimulere den språklige bevisstheten</i>	<ul style="list-style-type: none"> • SPRÅKLEKER • Lytteleker • Rimleker • Setninger og ord • Stavelser • Framlyd • Fonemer 	Jørgen Frost Språkverkstedet Bokstavkort (stor/liten) Lese-/og læringsstrategier
<i>Øke begrepsforståelsen og kommunikasjons-evnen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Høytlesing • Korlesing • Tilgang på mye tilpasset lesestoff (husk guttebøker) • Samarbeid med biblioteket • Samtale ut fra erfaringer eks. ulike fellesopplevelser(monolog/dialog) • Dramatisering og miming • Regler og sangleker (lære utenat/resitasjon) • Lesestimulerende tiltak (se vedlegg) 	Besøk og bruk av bibliotek/mediatek. Felles lesebok – Haugstad Tilpassede lesebøker – Damm og Gullhoj Fagbøker og skjønnlitterære bøker – lite tekst Stillelesingsbøker (fag og skjønnlitt.)
<i>Bokstav/lydinnlæring</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lære alle bokstav / lydkombinasjoner • Benytte alle sanser i bokstav/lydinnlæring • Artikulasjon • Småbokstaver <i>i, s, o, l</i> • Lydmetoden • Bokstavene spores og skrives ved innlæring • Læringsstrategier: tankekart 	Haugstad abc – skrift (b, f, k, v, w, y) eget opplegg etter anbefaling fra PPT) Abc- spillet (pedagogisk programvare) Felles lesebok + tilpassede lesebøker PC - tastaturtrening Bokstavkort (stor/liten bokstav) Plastillina Leskort m/veiledning (8 punkter)
<i>Å utvikle skriftspråklig kompetanse</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Et skriftspråkstimulerende miljø • Lese- skrive- tegneaktiviteter • Plansjer av bokstaver på arealet • Plansjer med tall fra 1-10 med konkreter • Rikt utvalg i tilpassede bøker • Bokstavborder 	Arbeidsbøker Haugstad eller tilsvarende Skrivedans "Minnebok"/Feriebok Finskriftbok Pc

2. trinn – Automatiseringsåret

Målområder	Tiltak	Læremidler/metodikk
<i>Stimulere den språklige bevisstheten</i>	<ul style="list-style-type: none"> • SPRÅKLEKER • <i>lytteleker</i> • <i>rimleker</i> • <i>setninger og ord</i> • <i>stavelser</i> • <i>framlyd</i> • <i>fonemer</i> 	Jørgen Frost Språkverkstedet Bokstavkort Lese-/og læringsstrategier
<i>Øke begrepsforståelsen og kommunikasjonssevnen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Høytlesning • Felleslesing • Tilgang på mye tilpasset lesebøker (husk guttebøker) • Systematisk arbeid med alle bokstavene • Øve høyfrekvente ord (kjerneordforråd – 100 mest vanlige ord) • Øve vokaler, konsonanter og diftonger 	Haugstads lærerverk Felles lesebok – Haugstad Tilpassede lesebøker – Damm og Gullhøy Fagbøker og skjønnlitterære bøker Friskrivingsbok (<i>tekst til bilde</i>)
<i>Lese-/og skrivestimulering</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Repetisjon av bokstav - lyd • Verb og substantiv • Mellomrom mellom ord • Stor bokstav + punktum • Leselekse hver dag i tilpasset lesebok • Leselekse i felles lesebok • Sammenhengende skrift når bokstavene spores/skrives riktig • Lesestimulerende tiltak (se vedlegg) 	Stillelesingsbok (<i>mengdelesing</i>) PC - tastaturtrening Pedagogisk programvare og nettsteder Diverse stillelesningshefter "Minnebok"/Feriebok Haugstad arbeidsbok – eller tilsvarende Diktatbok

3. trinn – Lese nøye året

Målområder	Tiltak	Læremidler/metodikk
<i>Fokus på teknisk leseutvikling</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Høytlesning • Oppøve bedre leseflyt • Ta i bruk varierte lesestrategier/metoder • Automatisere konsonantforbindelser • Øve på diftonger • Arbeide med begrepsforståelse/innhold (felles lesebok/leselekse) • Lese ulike sjangere • Øve hørfrekvente ord (kjerneordforråd – 100 mest vanlige ord) • IKKE gå videre før eleven har knekt lesekoden! 	Haugstad læreverk Felles lesebok – Haugstad Felles fagtekst Tilpassede lesebøker – Damm og Gullhoj Friskrivingsbok (<i>tekst til bilde</i>) Stillelesingsbok (<i>mengdelesing</i>) Nonsord, ordrekker, Wittingmetoden, mm Selvregulering – ”Knytteneveregelen” (for tidlig?)
<i>Lesestimulering</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Reflektere over tekster • Utvide begrepsforståelse • Skuffebok (mengdelesing) • Leseforståelse • Leselekse hver dag - tilpasninger • Arbeid med leseforståelse 	Opplæring i bruk av mediatek/bibliotek Diverse stillelesningshefter Fagbøker og skjønnlitterære bøker Gullhoj + kort (leskort m/spørsmål) Fagbøker Avis i Skolen Lese-/og læringsstrategier
<i>Skrivestimulering/ skrivetrening</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle en funksjonell og lesbar sammenhengende håndskrift • Motivere for skriving i ulike sjangere • Friskriving • Tekstskaping • Opplesing av tekster med begynnende respons • Ukens ord (skrive ord + setning = diktat) Fokus på rettskriving på de orda vi øver på • Øve på å lese og skrive hørfrekvente ord. 	PC - word og tastaturtrening Pedagogisk programvare/nettsteder Helge-/og temabok Haugstad arbeidsbok eller tilsvarende Læringsstrategier generelt; eks arbeide felles med tankekart før skriving Arbeid med fagtekster Bruke retteark

4. trinn – Tekstskapingsåret

Målområder	Tiltak	Læremidler/metodikk
<i>Leseutvikling</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle leseferdigheter - <i>lese hver dag</i> • Lære ulike lesemåter/strategier for å utvikle bedre lesefart og innholdsforståelse: <i>Skumllesing/letelesing/nærlesing</i> • Sjangerlære • Lese i alle fag (fagtekster) 	Ord for alt (Lesebok + Språkbok A og B) Felles lesebok - Ord for alt Tilpassede lesebøker – Damm og Gullhøj Læreveiledning Stillelesingsbok (<i>mengdelesing</i>) Læringsstrategier (se mappe under <i>Planlegging og utvikling</i>) Faste lesepar
<i>Lesestimulering</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Leselyst og leseglede – <i>bruk av bibliotek, høytlesing, anmelde, lese og anbefale bøker for hverandre</i> • Reflektere over tekster sammen med elevene og stille spørsmål (begrepsforståelse) • Utvikle begrepsforståelse og ordforråd 	PC med nettside Leseforståelse/fagtekster
<i>Skrivestimulering/skrivetrening</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lære tekstoppbygging (innledning, hoveddel og avslutning – noe øving) • Prosessorientert skriving som metode • Skrive i ulike sjangere • Rettskriving og grammatikk(se læreverk) • Opplesing av tekst med respons • Lage sammensatte tekster • Rettskriving og grammatikk 	Friskrivingsbok (<i>tekst til bilde</i>) Tekstbehandling/tastaturtrening Bokanmeldelser

5. trinn – Utvide ordforrådet året

Målområder	Tiltak	Læremidler/metodikk
<i>Leseutvikling</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lese fagtekster og skjønnlitterære tekster med fokus på innhold - lese for å lære • Lese høyt for andre/fadderelever m.m • Alfabetisering • Kunnskap om bruken av biblioteket 	Ord for alt (Lesebok + Språkbok A og B) Felles lesebok - Ord for alt Læreveiledning Leseuniverset Felles lesing (leselekse) med ord-/og begrepsforståelse Lærebøker i RLE, naturfag og samfunnsfag Leseapar Lesekvarten hjemme i tillegg til leselekse Lesering
<i>Lesestimulering</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Ulike lesestrategier • Høytlesing • Leselyst og leseglede (se vedlegg) • Reflektere over tekster • Bruk av biblioteket 	Stillelesningsbok (<i>mengdelesing</i>) Læringsstrategier (se mappe under <i>Planlegging og utvikling</i>) Lesing for fadderbarna
<i>Skrivestimulering/skrivetrening</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstskaping: Skrive ulike tekster med hovedvekt på sjangeren fortelling. Skrive med innledning – hoveddel – avslutning (spoletekst) • Skrive ulike sjangere • Avsnitt – punktum – stor bokstav • Prosessorientert skriving • Skrive bokmeldinger • Bruke sammenhengende skrift i skriftlig arbeid • Rettskriving og grammatikk (se læreverk) • Skrive bøker som stilles ut/kan leses av andre elever for eksempel på mediateket (eks; Meg selv) 	PC - tastaturtrening Tekstbehandlingsprogram Bruke sjekklister for "forfattere" Skrivestimulerende tiltak (se bøker på lærerbiblioteket) Bokmelding – presentasjon for medelever

6. trinn - Lesestrategiåret

Målområder	Tiltak	Læremidler/metodikk
<i>Leseutvikling</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lese fagtekster og skjønnlitterære tekster med fokus på innhold - lese for å lære, lese i alle fag • Benytte ulike lesestrategier som skumlesing, punktlesing, nærlesing, opplevelseslesing • Lese høyt for andre • Bevisste bokvalg/boklån • Ulike læringsstrategier som læresamtale, to-kolonnenotat, BISON, strukturert tankekart m.m • Reflektere over tekst sammen • Utvide ordforråd • Kommunikasjonsevne/ muntlig arbeid 	Ord for alt (Lesebok + Språkbok A og B) Felles lesebok – Ord for alt Læreveiledning Leseuniverset Felles lesing (leselekse) med ord-/og begrepsforståelse Lærebøker i RLE, naturfag og samfunnsfag Læringsstrategier (se mappe under <i>Planlegging og utvikling</i>) Lesering
<i>Lesestimulering</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Eldre og nyere barne -/og ungdomslitteratur • Felleslesing av en skjønnlitterær bok • Litterær samtale med utgangspunkt i HVOR? -HVEM?- HVA? -NÅR? • Leselyst og leseglede (se vedlegg) • Dramatisering • Høytlesning • Forfatterbesøk • Sjangerlære • Bli kjent med fagbøker 	Stillelesningsbok (<i>mengdelesing</i>) Avis i Skolen Lesing for fadderbarna Lesesett Presentasjon av bøker
<i>Skrivestimulering/ skrivetrening</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstskaping: Skrive ulike tekster med hovedvekt på sjangeren fortelling. Skrive med innledning – hoveddel – avslutning (spoletekst) • Skrive i ulike sjangere • Skrive bokmeldinger • Bruke sammenhengende skrift i skriftlig arbeid • Rettskriving og grammatikk (se læreverk) 	PC Tekstbehandlingsprogram Tastaturtrening "Minnebok" Tegneserier Billedbøker

7. trinn – Presentasjonsåret

Målområder	Tiltak	Læremidler/metodikk
<i>Leseutvikling</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lese fagtekster og skjønnlitterære tekster med fokus på innhold • Benytte ulike lesestrategier • Øve opp refleksjon over tekst – <i>holde en litterær samtale (se mønster)</i> • Benytte ulike læringsstrategier (se egen plan) for å lese for å lære 	Ord for alt (Lesebok + Språkbok A og B) Felles lesebok - Ord for alt Læreveiledning Leseuniverset Felles lesing (leselekse) med ord-/og begrepsforståelse Lærebøker i RLE, naturfag og samfunnsfag
<i>Lesestimulering</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Leselyst og leseglede (se vedlegg) • Lese høyt for andre/fadderelever m.m • Høytlesing av bøker, dikt, noveller, fortellinger • Kunnskap om bruken av biblioteket • Bokbarometer 	Stillelesningsbok (<i>mengdelesing</i>) Læringsstrategier (se mappe under <i>Planlegging og utvikling</i>) Ulike skuespill, sketsjer Bibliotekkurs Leseapar (bruke veiledninga på lesekortet)
<i>Skrivestimulering/skrivetrening</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstskaping: Skrive ulike tekster med hovedvekt på sjangeren fortelling. Skrive med innledning – hoveddel – avslutning (spoletekst) • Skrive ulike sjangere • Skrive bokmeldinger • Bruke sammenhengende skrift i skriftlig arbeid • Grammatikk: Kunnskap om ordklassene og setningsanalyse • Rettskriving og tegnsetting • Særemne - skrive, tegne, praktisk – presentasjon på morgensamlinger • Sammensatte tekster • Uttrykke og grunngi egne standpunkt • Fremmedord • Kildekritisk 	Bruk av digitale hjelpemidler og oppslagsbøker